

Asia: VN/11019/2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maanalaisen verkkoinfrastruktuurin sijaintitiedoista ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Millaisia taloudellisia, toiminnallisia, yhteiskunnallisia tai muita vaikutuksia tunnistatte? Miten arvioitte uuden toiminta- ja toteutusmallin tai muut edustamallenne taholle aiheutuvat seuraukset?

Maanalainen verkkoinfrastruktuuri ja sen oikeanlaiset sekä ajantasaiset sijaintitiedot ovat merkittävä ja erittäin tarpeellinen asia. On tärkeää, että asiaa valmistellaan erityisen huolellisesti ja luodaan selkeitä määrittelyjä sekä toimintasääntöjä ja -malleja. Kaupungeilla on omistuksessaan passiivista infraa monelta vuosikymmeneltä – kaikkien tietojen saattaminen sellaiseen muotoon ja tarkkuuteen, että ne palvelisivat uutta toimintamallia, vie aikaa. Lisäksi tulisi katsoa, että vaatimukset, jotka vaikuttavat kaupunkien toimintaan, resursseihin sekä kustannuksiin, olisivat tarkoituksenmukaisia ja oikeasuhtaisia.

2. Miten näette uusien toimijoille asetettujen velvoitteiden, kuten esimerkiksi rekisteröintivelvoitteiden, tiedonantovelvoitteiden, turvallisuusvelvoitteiden ja näyttötoimintavelvoitteiden, toimivuuden edustamanne tahon näkökulmasta?

Lakiesityksessä määritellään yhtenäiset pelisäännöt maanalaisten osien näyttöjen järjestämisestä, kustannuksista ja viivästyksistä. Tämä on hyvä asia, kunhan vasteajat ja toimintamallit ovat sellaiset, että osapuolet pystyvät niiden puitteissa toimimaan tarkoituksenmukaisesti. Nyt esityksessä on maininta, että jos verkonomistaja ei tee näyttöä määritellyssä aikataulussa, niin kaivaja saa lain mukaan aloittaa kaivutyön. Tällöin vastuu vahingosta voi jäädä verkonomistajalle ja kaivajan voidaan katsoa toimineen lain mukaisesti. Tämä on erittäin haastava ja kyseenalainen asia, että verkonomistajan viivästyksestä voisi muodostua kaivajalle oikeuksia, jotka saattaisivat olla erittäin haitallisia verkonomistajalle. On myös tunnistettava, että tämä voi vaarantaa kaivajan työturvallisuuden, seuraukset voivat olla erittäin vakavia. Tähän tulisi saada selkeä toimintamalli, joka varmistaa sekä verkonomistajan omaisuuden että kaivutoiminnan turvallisuuden.

Lakiesityksen mukaan näytöstä vastaa aina verkonomistaja, vaikka esityksessä on uusi toimintamalli näyttötoiminnan hoitamiseksi. Näin ollen verkon omistajalla säilyy mahdollisuus toteuttaa näytöt

itse tai teettää näyttö jollain muulla sopimuskumppanilla. Tämä on Tampereen kaupungin arvion mukaan hyvä ja kannatettava asia.

Lakiesityksessä esitetään edellytystä, että vanhojen verkkojen dokumentointia on tarkennettava ajan myötä huolto- ja korjaustoissa. Eli esimerkiksi saneeraushankkeissa tulee kartoittaa myös nykyiset verkon osat uudestaan, jos tiedot eivät olisi nykyvaatimusten tasolla. Tämä aiheuttaa lisäkustannuksia ja tästä olisi hyvä olla tarkat tavoitteet, määrittelyt ja vaatimukset, mitä tietoja tulee tarkentaa, jotta asiassa ei muodostu epäselvyyksiä. Esimerkiksi kaivamattomilla työmenetelmillä (no-dig) toteutettavien töiden yhteydessä nykyisen infrastruktuurin kartoitus ei välttämättä ole toteutettavissa. Tampereen kaupunki arvioi, että yleisesti on kaikkien toimijoiden kannalta tavoiteltavaa tehdä kohtuudella toteutettavissa olevat toimenpiteet sijaintitietojen laadun varmistamiseksi. Oikeellisten sijaintitietojen merkitys korostuu muun muassa tulevaisuuden infrahankkeita suunniteltaessa.

3. Miten 26 §:n verkkotietojärjestelmän luokat toimivat näkökulmastanne ja ovatko esitetyt verkkotietojärjestelmien tietoturva-vaatimukset riittävän kattavat?

-

4. Miten näette sähköisen tietopisteen rahoituksen ja toimialoilta perittävät maksut nyt ja tulevaisuudessa?

-

5. Miten arvioitte verkkotietokyselyn määräajat sekä verkkotoimijalle asetetun määräajan ilmoittaa verkkotietokyselyssä pyydetty tiedot Liikenne- ja viestintäviraston tietopisteeseen?

Tampereen kaupunki katsoo, että verkonomistajalle Traficomien järjestelmästä tulevaan tietokyselyyn vastaamiseen kolmen (3) päivän vasteaika on liian lyhyt. Tämä sitoo resursseja liikaa. Tampereen kaupunki ehdottaa vasteajaksi 10 arkityöpäivää. Liian lyhyt vasteaikavaatimus voi kannustaa esimerkiksi kaivajia lyhytnäköiseen toimintaan, kun hankkeiden eri suunnitteluvaiheille tulisi varata kaikille osapuolille riittävästi aikaa muun muassa laadukkaan suunnittelun ja töiden yhteensovituksen varmistamiseksi. Viitaten kunnossapitolakiin (669/1978) Tampereen kaupunki toteaa, että esimerkiksi kaivutyöstä yleisellä alueella työstä vastaavan on tehtävä ilmoitus kunnalle. Kunnalla on 21 vuorokautta aikaa käsitellä ilmoitus.

6. Miten arvioitte verkkoinfrastruktuurin sijaintitietojen käsittelyn kokonaisturvallisuutta ja uusien turvallisuusvaatimuksien riittävyyttä ja kattavuutta?

Tampereen kaupunki kannattaa hybridimallin mahdollistamaa hajautettua mallia, jotta tietoja ei tarvitse keskittää yhteen paikkaan. Näin vähennetään järjestelmätason riskiä. Lisäksi tämä toimintamalli ottaa paremmin huomioon kriittisen infran haasteet asiassa. On syytä tunnistaa, että esimerkiksi Tampereen kaupungille on erittäin tärkeää käyttää omaa verkkotietojärjestelmää, joka palvelee muun ohella laajasti omaisuuden hallinnan tarpeita.

7. Muita huomioita tai kommentteja hallituksen esityksestä?

Lakiesityksessä esitetään, että kaikkien osapuolten on ilmoitettava havaitsemansa virhe ja tekemänsä vaurio. Ilmoittamatta jättäminen on sanktioitu (max 500 000 €). Tampereen kaupunki katsoo olevan hyvä asia, että osapuolia kannustetaan toimintamalliin, jossa ilmoitetaan havaituista

virheistä ja vahingoista. Tämä osaltaan saattaa lisätä resurssitarvetta. Tampereen kaupunki katsoo, että olisi syytä määritellä mahdollisimman tarkasti sellaiset toiminnot, joista aiheutuu taloudellisia seuraamuksia.

Lakiesityksessä esitetään seuraamusmaksuja seuraavista: rekisteröitymisen laiminlyönti, tietojen myöhäinen toimittaminen tai virheellisyys, näyttötoiminnan laiminlyönti, virhe- ja vahinkoilmoitusten tekemättä jättäminen.

Lähtökohtaisesti on hyvä, että osapuolia kannustetaan toimimaan kokonaisuuden kannalta sujuvasti. Kaupungille tämän tyyppinen toimintamalli kuitenkin tarkoittaa, että pienikin virhe prosessissa tai järjestelmätiedoissa voi johtaa raskaisiin taloudellisiin seuraamuksiin. Tämä nähdään merkittävänä riskinä, seuraamusmaksujen aiheutumisperusteiden tulisi olla tarkoituksenmukaiset ja perustua esimerkiksi hankkeiden kokonaisuuden hallinnan näkökulmaan. Lain vaatimusten tulisi olla sellaisia, että kaupunki pystyy toimimaan lain mukaisesti ja vastaamaan tarpeisiin kohtuullisin resurssein.

Tampereen kaupunki korostaa kaivajan vastuuta. Kaivutyöt on aina suunniteltava ja toteutettava siten, että työt suunnitellaan ja toteutetaan huolellisesti. Kaivutyössä on aina varauduttava siihen, että nykyisen infrastruktuurin sijaintitiedoissa voi olla poikkeamia, mikä tarkoittaa sitä, että kaivajan on noudatettava erityistä varovaisuutta. On muun muassa tunnistettava, että verkonomistajien infran sijaintia on saatettu muuttaa kolmannen osapuolen kaivutöiden yhteydessä ilman, että esimerkiksi korkeusaseman muutoksesta on sovittu verkonomistajan kanssa.

Piskonen Iida

Tampereen kaupunki - Kaupunkiympäristön palvelualue